

บทสรุป

ชาวไทลื้อ เป็นชนเผ่าไทเผ่าหนึ่งในหลายเผ่า เช่น ไทเขิน ไทยอง ฯลฯ ที่อาศัยอยู่แถบลุ่มน้ำปิง ทางภาคเหนือของประเทศไทย วัฒนธรรมของชาวไทลื้อที่มีมาในอดีต ได้สร้างลักษณะเฉพาะให้แก่เผ่าชน และประเพณีอันค้ำจุนที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ก็ยังคงมีให้เห็นอยู่บ้าง เช่น พิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณีทางศาสนา งานสงกรานต์ การแต่งงาน ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ชุมชนไทลื้อ ไม่อาจต้านทานกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม อันเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนไทลื้อ บ้านเมืองลวงนั้นได้รับการผสมผสานทั้งทางสังคม วัฒนธรรม และการกลืนกลายทางเผ่าพันธุ์ อันเนื่องมาจากความใกล้ชิดกับชุมชนคนเมือง

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนไทลื้อ บ้านเมืองลวงมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างของชุมชน อันได้แก่ เรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. กลุ่มคน ชนชาวไทลื้อบ้านเมืองลวง ยังคงมีความสำนึกว่าตนเองเป็นไทลื้อ แม้จะมีการแต่งงานระหว่างไทลื้อกับคนเมือง หรือมีการอพยพของคนต่างชุมชน เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านเมืองลวงเพิ่มขึ้นก็ตาม การแสดงออกที่ทำให้เห็นว่าชาวลวงเหนือ มีความสำนึกในการเป็นกลุ่มชาวไทลื้อพวกเดียวกัน ได้แก่ การใช้ภาษาพูด ซึ่งเป็นภาษาไทลื้อ, ประเพณีการทำศพ ที่ห้ามเผาศพในวันเสาร์ เพราะถือว่าวันเสาร์เป็นวันมงคล คือเป็นวันตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน หรือในเรื่องของการปกครองในท้องถิ่นที่ยังให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนที่เป็นไทลื้อมากกว่าคนต่างถิ่น แต่จากการยอมรับรูปแบบการศึกษา อย่างเป็นทางการเข้ามา ทำให้กลุ่มชนไทลื้อมีความคิด ความเชื่อ และค่านิยม เปลี่ยนแปลงไป แม้ว่าจะมีคนเชื้อ ในหมู่บ้านที่ยังคงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมบางอย่างไว้ แต่ก็พอใจกับการเปลี่ยนแปลงในทางที่พัฒนา และทันสมัยมากขึ้น

2. ความสัมพันธ์ รูปแบบความสัมพันธ์ในขั้นปฐมภูมิ (Primary Relationship) ที่ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม มีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน และมีความผูกพันในถิ่นที่อยู่ของคนอย่างเหนียวแน่นนั้น มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงไปเป็นความสัมพันธ์แบบเป็นทางการมากขึ้น (Secondary Relationship) ทั้งนี้เพราะ

- 2.1 ขนาดของกลุ่มคนที่ใหญ่ขึ้น ทำให้ขาดความใกล้ชิดสนิทสนม
- 2.2 รูปแบบการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจ้างแรงงานมีความสำคัญมากกว่าการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือ
- 2.3 ความจำเป็นในการประกอบอาชีพทำให้คนมีการย้ายถิ่นฐาน ออกไปประกอบอาชีพในที่อื่น ๆ มากขึ้น

รูปแบบความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้เอง ทำให้ลักษณะวัฒนธรรมแบบชาวไร่นา ที่ให้ความช่วยเหลือพึ่งพากันในการดำเนินชีวิต กำลังจะสูญหายไป

3. กิจกรรมของชุมชน เป็นสิ่งที่ทำให้ชาวบ้านอยู่รวมกันได้อย่างสงบสุข และรู้สึกดีร่วมกันทั้งหน้าที่ของตน ในการปฏิบัติต่อกันทางสังคม

ชาวไทลื้อบ้านเมืองหลวง มีกิจกรรมที่ต้องกระทำร่วมกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น การเกษตรกรรม การปกครอง ความเชื่อ และพิธีกรรม มาแต่เดิมแล้ว และในสภาพปัจจุบัน กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ก็ยังคงดำเนินอยู่ แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบ และหน้าที่ของกิจกรรมนั้น ทั้งนี้เนื่องจากการแพร่กระจายทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งชาวไทลื้อบ้านเมืองหลวง ใ้รับนโยบายการบริหารจากส่วนกลางที่กรุงเทพฯ ด้วย

ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของชุมชน มีทั้งทางบวกและทางลบจากการศึกษา พบว่า

- ผลในทางบวกนั้น ทำให้ชาวไทลื้อ บ้านเมืองหลวง มีการปรับตัวในการดำเนินชีวิต ให้สอดคล้องกับความทันสมัย และการพัฒนา ซึ่งเป็นที่พอใจของคนส่วนใหญ่ ในชุมชน

- ผลในทางลบนั้น ได้แก่ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเนื่องมาจาก อัตรากาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดความไม่สมดุลทางสังคม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของระบบกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ประสานสอดคล้องกัน อันทำให้การดำเนินชีวิตของชาวบ้านเกิดความไม่แน่นอน และเสีกระเบียบ ปัญหาการท่ามาหากิน ปัญหาการศึกษา ปัญหาที่ขัดคือคือธรรมเนียมอันคั่งงามของชุมชน เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด ฯลฯ กำลังเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจศึกษาเพื่อหาทางป้องกัน และแก้ไข

และจากการศึกษาสภาพของชุมชนไถลื้อ บ้านเมืองดวงนั้นพบว่า วิถีชีวิตของชาวบ้าน ที่ค่าเงินอยู่นั้น ทำให้มีความใกล้เคียงกับสภาพธรรมชาติ อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร รูปแบบความสัมพันธ์ และกิจกรรมต่าง ๆ มีความสอดคล้องกัน ชาวบ้านสามารถมีแผนการดำเนินชีวิตที่ดีได้ในสภาพเช่นนี้ ดังนั้นหากการเปลี่ยนแปลงที่กำหนดขึ้น จะไม่นำค่านิยมเกี่ยวกับวัตถุ จากชุมชนเมือง เข้าไปเป็นเครื่องวัดความทันสมัย หรือ ความพัฒนา ของชุมชนไถลื้อ บ้านเมืองดวงแล้ว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนจะดำเนินไปอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป ตามขั้นตอน มีเวลาในการปรับปรุงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ในชุมชนอย่างเต็มที่ ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นอาจลดน้อยหรือบรรเทาเบาบางลงได้ ซึ่งชาวไถลื้อ บ้านเมืองดวงเองก็ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลง และปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีโครงการพัฒนาชุมชน ที่เรียกว่า "แผนดินธรรมแผนดินทอง" เกิดขึ้น และได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี

ชาวไถลื้อ มีวัฒนธรรม ประเพณี ที่มีลักษณะเฉพาะของตน และบางอย่างมีการสืบทอดกันมาจนปัจจุบัน ดังนั้นการศึกษาถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไถลื้อ จึงถือเป็นการสืบทอดให้วัฒนธรรมและประเพณีเหล่านั้น ได้เป็นที่รู้จักและเป็นความรู้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้า ซึ่งกาลเวลาที่ผ่านไปจะทำให้วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป และจากการศึกษา อาจเป็นแนวทางในการวางแผน เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงตามทิศทาง และวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมได้